

KUMPPANUUDET ITÄMEREN PELASTAJINA

Ilkka Herlin (Baltic Sea Action Group / Elävä Itämeri säätiö)

Arvoisa tasavallan presidentti, hyvä yleisö,

Itämerä verrataan usein monivammapotilaaseen. Vertaus on osuva, ja meidän tuleekin suhtautua Itämeren pelastamiseen kuten lääkärit potilaaseen. Täsmällään: kuten Nobelin rauhanpalkinnon saanut järjestö *lääkärit ilman rajoja*.

Meillä on hyvä perinne yhteistyön tekemisestä ja suomalaisen osaamisen hyödyntämisestä yhteisen hyvän eteen, ja nyt jos koskaan tätä kirkasta tahtoa tarvitaan. Olemme portin avaajia, emme aidan pystyttäjiä.

Kumppanuuksia tarvitaan yli valtioiden rajojen sekä ennakkoluulottomasti perinteisten toimijoiden kesken. Kumppanuuden tulee olla aitoa ja luottamukseen perustuvaa. Toisiaan täydentävä toiminta on hyvä periaate niin viranomaisten, yksityisen sektorin kuin eri kansalaisjärjestöjen kesken: tehtävä on liian suuri yksin kenellekään. Semminkin kun tavoite on sama ja ristiriidaton keskenään.

Kumppanuus vahvistaa hyvinvointivaltiota, kun työnjaosta sovitaan viisaasti. Silloin ei tuoda yksityistä tai kansalaissektoria korvaamaan julkista panostusta alueella missä perinteisesti valtio on hoitanut asiat, vaan tehdään hyvää yhteistyötä ja nopeutetaan elintärkeitä toimia Itämerelle.

Tällöin yhteisiä veroeuroja säästetään paitsi vauhdittamalla operaatioita, myös ennakoivasti: mitä pidemmälle konkreettiset toimet lykkääntyvät, sitä kalliimmaksi ne käyvät. Jos Itämeri joutuu jo lähellä olevan kipukynnyksen yli, palauttamiseen tarvitaan huomattavasti enemmän toimia. Tällöin seurauksena on jyrkkä nousu parantavan vaikutuksen hinnassa.

Tämä on myös paralleeli vanhan kansallisen Suomen muutokselle. On koottava voimat uudella tavalla yhteisen tavoitteen ympärille. Kuten presidentti Halonen on todennut, muuttuvassa maailmassa ei vanha toimintamalli riitä, vaan on alituisesti etsittävä uutta.

***

Viime viikolla Itämeren suojelukomission Helcomin konferenssissa kaikilla oli sama murhe: miten suurella vaivalla ja poliittisella taidolla tehdyt yhteiset suuntaviivat, ohjelmat ja juhlapuheet - jollaista tässä itsekkin pidän - saadaan käytännön tasolle, konkreettisiksi projekteiksi?

Tätä tarkoitusta varten olemme perustaneet Elävä Itämeri säätiön ja sen alaisen Baltic Sea Action Groupin, joka toimii aloitteentekijänä ja välittäjänä Itämerityössä. Tavoitteenamme on koota voimavarat yhteen ja vauhdittaa tiedon, rahan ja yhteispelin liikkeitä. Projektit on suunniteltu juuri valmistunutta Helcomin Baltic Sea Action Planin hyödyntäen.

Nopean toiminnan lisäksi pyrimme pitkässä juoksussa entisestään lisäämään tieteellisen tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Siis nopeuttamaan tulosten soveltamista ja siten tuottamaan uutta tietoa ja tutkittavaa, jolloin edelleen saadaan tehostetuksi Itämeren pelastustoimia.

Käytännön toimenpiteisiin ryhdytään siellä missä on vähennettävissä päästöjä tai missä on ehkäistävissä muita ekokatastrofeja. Jotta toiminta olisi mahdollisimman tehokasta jo tehdyn työn jatkotoimeenpanoa, pyysimme ja saimme Helcomin pääsihteerin Anne Christine Brusendorffin hallituksemme jäseneksi.

Säätiön tärkeimmät kohteet ja yhteistyökumppanit löytyvät edelleen Venäjältä, niin maatalouden eläintuotannon päästöissä, myrkyjätteiden hallinnassa kuin meriliikenteen turvallisuuden parantamisessakin.

***

EVA:n tänään julkaistavan asennetutkimuksen mukaan kaikista Suomen ja Venäjän välisistä kysymyksistä suomalaiset pitävät tärkeimpänä Pietarin alueen Itämerelle aiheuttaman ympäristökuormituksen vähentämistä.

Jätevesien puhdistuksessa olemme jo tehneet hyvää yhteistyötä. Tällä hetkellä suurin ongelma on Pietarin alueen kananlanta, josta valuu valtava ravinnekuorma Itämereen. Menemättä numeroihin sen enempää sanon esimerkin Viipurilaisesta kanalasta, jonka johtajan tapasimme viime viikolla säätiömme ja ympäristöministeriön kanssa Biolanin lannanpolttolaitoksella.

Pelkästään tämä yksi kanala tuottaa 1,2 miljoonaa munaa päivässä – ja samalla päivätahdilla myös 200 tonnia lantaa. He ovat halukkaita yhteistyöhön suomalaisten kanssa, jotta lanta käsitellään energiaksi ja lannoitteeksi, ja samalla estetään päästöt Itämereen ja ilmaan.

Tässä kouriintuntuvassa projektissa suomalaisilla on jälleen mahdollisuus tehdä hyvää yhteistyötä venäläisten kanssa. Tämä on myös hyvä esimerkki siitä, miten yhteisen ongelman ratkaisu samalla edistää suomalaista osaamista ja tarvitsee toteutuakseen vahvaa korkeimman poliittisen tason tukea sekä elinkeinoelämän osallistumista.

Sanomattakin selvää on, että kaikille osapuolille positiivista toiminnasta ympäristöasioissa on hyötyä myös muissa ulkopoliittikan kysymyksissä.

***

Lopuksi toinen, vielä painavampi paljastus EVA:n teettämästä asennetutkimuksesta: Kansalaisten mielestä Suomen **koko ulkopoliitikassa** eniten painoarvoa pitäisi lisätä Itämeren ympäristöongelmien ratkaisemiseen.

Kyllä kansa tietää, voisi sanoa. Kansa on myös valinnut presidentin, joka on jo ryhtynyt toimiin asiassa. Nyt on elinkeinoelämän aika vastata tähän haasteeseen.

Taloudellisen liberalismien ja globalisaation johdonmukainen seuraus on myös yritysten vallan ja vastuun kasvaminen. Siksi on perusteltua kehittää malleja yksityisen ja julkisen

sektorin uudelleenlaistelle yhteistyölle. Perustamamme Elävä Itämeri säätiö ohjaa yksityisen sektorin osaamista ja resursseja konkreettisiin toimenpiteisiin koko Itämeren alueella.

Yritykset ja yhteiskunta ovat samassa veneessä, ja on molempien kiistaton etu soutaa samaan suuntaan. Yrityksen näkökulmasta sille on liiketaloudellista etua suunnitella yhteiskuntavastuunsa niin, että hyväntekemisen hedelmistä on hyötyä yritykselle itselleen sekä ympäröivälle yhteiskunnalle. Kohdetta hakiessa yritykset voivat kysyä, missä niitä tarvitaan? Vastaus on tuossa yhden kaapelinmitan päässä.

Asennetutkimuksen tuloksia ei voi jättää noteeraamatta, kun kyseessä on tutkimus otsikolla ”Suomi, EU ja maailma”. Kun kansa nostaa tässä yhteydessä Itämeren ympäristöongelmien ratkaisun lukuisien muiden kysymysten joukosta painavimmaksi, täytyy uskoa, että **Itämeren pelastaminen on suomalaisille maailman tärkein asia.**

Kiitos.

Lisätietoja ja yhteydenotot:

Baltic Sea Action Group / Elävä Itämeri säätiö

Saara Kankaanrinta

saara.kankaanrinta@bsag.fi

050 545 0323

Anna Kotsalo-Mustonen

anna.kotsalo-mustonen@bsag.fi

0500 200 480

Säätiön hallitus:

pj. **Iikka Herlin**, hallituksen puheenjohtaja, Cargotec Oyj

vpj. **Peter Immonen**, hallituksen puheenjohtaja, WIP Asset Management

Anne Christine Brusendorff, Helcomin pääsihteeri

Lassi Linnanen, ympäristötaloustieteen professori, Lappeenrannan teknillinen yliopisto